

Գրախոսական

ԺԴ. 00.12 «Ստոմատոլոգիա» մասնագիտությամբ բժշկական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար ներկայացված Ժաննա Ռադիկի Խաչատրյանի «Արմատախողովակների ժամանակավոր լեցավորման նյութերի ընտրության հիմնավորումը միկոտիկ բաղադրիչի դեպքում» թեմայով ատենախոսության վերաբերյալ

Թեմայի արդիականությունը

Այսօր բժշկագիտության կարևոր խնդիրներից են հանդիսանում սնկային ախտահարումները: Բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի ինվազիվ կանդիդոզը կապում են *Candida albicans* ակտիվ ադիեզիայի հետ խմորանման բջիջների էպիթելին: Բերանի խոռոչի սապրոֆիտ սնկերը հանդիսանում են պայմանականորեն պաթոգենիկ և էկզոգեն ու էնդոգեն գործոնների ազդեցության ներքո ձեռք են բերում պաթոգեն հատկություններ, ինչը և բերում է ներքին օրգանների և համակարգերի, ինչպես նաև մաշկային հիվանդությունների առաջացման:

Վերջին տասնամյակների ընթացքում եզակի են բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի և կարիեսի բարդությունների կապը փաստող աշխատանքները: Եղածներն էլ կրում են ինֆորմատիվ բնույթ և բացատրություն չեն տալիս ատամնա-պերիօդոնտալ կոմպլեքսի պաթոլոգիաների՝ խրոնիկական պուլպիտների և պերիօդոնտիտների հետ պաթոգենետիկ կապի մասին: Այս իրավիճակը հիմնականում պայմանավորված է էնդօդոնտիկ միջամտությունների ժամանակ միկրոբային ասոցիացիաներով, ինֆեկցված արմատախողովակներով և այլն: Մանրամասնորեն ուսումնասիրված է միկրոֆլորայի քանակական և որակական բաղադրությունը ատամների կարիեսի, պուլպիտների և պերիօդոնտիտների ժամանակ: Սակայն, հաշվի առնելով այն, որ մանրէային ասոցիացիաներում առկա են խմորանման սնկեր և դրանց փոխհարաբերությունները՝ ըստ խառը վարակի տեսակի կարող են բարձրացնել ավելի խորը ախտորոշման խնդիրներ, օբյեկտիվ չափանիշների ստեղծման և բուժման որակի կանխատեսման գնահատման անհրաժեշտություն էնդօդոնտիկ միջամտությունների ժամանակ: Հարցի այս վիճակը թելադրում է ուսումնասիրել բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի և ատամի կանդիդոզի միջև կապը՝ բարդացած կարիեսի, մասնավորապես՝ քրոնիկական պուլպիտների և պերիօդոնտիտների ընթացքի հետ:

Նորույթը

Առաջին անգամ ստոմատոլոգիական պրակտիկայում մշակվել է մածուկ-սիլեր, որը պարունակում է հակասնկային կոմպոնենտ և նախատեսված է քրոնիկական պուլպիտներով և պերիօդոնտիտներով ախտահարված ատամների արմատախողովակների ժամանակավոր լեցավորման համար:

Լաբորատոր և էքսպերիմենտալ հետազոտությունները հիմնավորում են մածուկի մեջ հակասնկային պրեպարատների կիրառման նպատակահարմարությունը կլինիկական գործընթացում՝ էնդոդոնտիկ միջամտությունների ժամանակ:

Գործնական նշանակությունը

Հաստատված է, որ էքսպերիմենտալ, լաբորատոր և կլինիկական հետազոտությունների արդյունքում հիմնավորված է հակասնկային պրեպարատներով մածուկի կիրառման նպատակահարմարությունը՝ քրոնիկ պուլպիտներով և պերիօդոնտիտներով ախտահարված ատամների արմատախողովակների ժամանակավոր լեցավորման համար:

Ստացված արդյունքների հիման վրա բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի և ատամնապերիօդոնտալ կոմպլեքսի համակցված ախտահարումների ժամանակ առաջարկվում է կոմպլեքսային թերապիա, ինչը տալիս է լայն կիրառման ցուցումներ կլինիկական պրակտիկայում օգտագործելու համար:

Ատենախոսության կառուցվածքը

Ատենախոսությունը շարադրված է գրագետ և համակարգված: Ատենախոսությունը ներկայացված է համակարգչային տպագրության 108 էջով և բաղկացած է ներածությունից, գրականության ակնարկից, հետազոտական նյութերից և մեթոդներից, սեփական հետազոտության արդյունքներից, եզրակացությունից, եզրահանգումներից, գործնական առաջարկություններից և 58 ռուսերեն, 101 անգլերեն լեզուներով աղբյուրներ պարունակող գրականության ցանկից:

Աշխատանքը գրված է լավ շարադրված ընթերցելի լեզվով, պարզորոշ պատկերված նկարներով (24) և աղյուսակներով (17), որոնք նպաստում են նյութի ավելի լավ ընկալման և ամբողջացնում են այն: Ատենախոսության մեջ ստացված հիմնական արդյունքները հրապարակված են հեղինակի թվով տասնհինգ (15) գիտական հրապարակումներում, որոնցից 1 բարձր ազդեցության գործոն ունեցող պարբերականներում (WoS): Հրապարակումները համապատասխանում են ռադամնասիրության հիմնական բովանդակությանը և արտացոլում են ատենախոսական աշխատանքի կարևորագույն դրույթները: Նորագույն մեթոդներով իրականացված վիճակագրական տվյալների վերլուծությունը թույլ է տալիս հաստատել ստացված արդյունքների հավաստիությունը:

Ներածությունում հայցորդը շարադրում է հարցը և հաստատում տվյալ մեթոդի իրականացման անհրաժեշտությունը:

Գրականության ակնարկում, որը կազմված է 5 գլուխներից, հեղինակը արտացոլում է ընթացիկ խնդիրները՝ յուրաքանչյուր գլխի համար համապատասխան եզրակացություններով՝ իրական հետազոտության անհրաժեշտության վերաբերյալ:

Երկրորդ գլխում ներկայացված են հետազոտական նյութերը և մեթոդները, որոնք կիրառվել են հեղինակի կողմից: Այս գլխում մանրամասնորեն շարադրված են ցինկ-օքսիդ էվզենոլի հիման վրա հակասնկային մածուկների ֆիզիկո-քիմիական հատկությունները, բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի և ատամների խոռոչների

մանրէաբանական միավորումների առանձնահատկությունները միկոտիկ բաղադրիչների դեպքում: Ինչպես նաև հիմնավորված է հակասնկային պրեպարատների կիրառության նպատակահարմարությունը քրոնիկական պուլպիտներով և պերիօդոնտիտներով ախտահարված ատամների արմատախողովակների ժամանակավոր լեցավորման համար նախատեսված մածուկի բաղադրության մեջ: Օգտագործված մեթոդները թույլ են տալիս մեզ օբյեկտիվ գնահատական տալ այցելությունների յուրաքանչյուր հաճախականության համար՝ գնահատելով դրանց հեռանկարները լայն կլինիկական պրակտիկայի համար:

Մեփական հետազոտության արդյունքներ գլխում՝ հիմնվելով բավարար կլինիկական և ցուցադրական նյութի վրա՝ հիմնավորում է հակասնկային դեղամիջոցներով (Նարինե-ԺԱԿ, ֆլուկոնազոլ) սիլերի օգտագործման նպատակահարմարությունը քրոնիկական պուլպիտներով և պերիօդոնտիտներով ախտահարված ատամների արմատախողովակների ժամանակավոր լեցավորման կլինիկական պրակտիկայի ինտերպոլացիայի նպատակահարմարությամբ: Հաշվի առնելով բերանի խոռոչի յորձաթաղանթի և ատամների խոռոչների համակցված սնկային ֆլորայով ախտահարումը, հեղինակը խորհուրդ է տալիս կոմպլեքսային թերապիա՝ դեղորայքային բուժում, որը ենթադրում է հակասնկային և իմունախթանիչ դեղամիջոցների կիրառում:

Վերջում ատենախոսության հեղինակը համակողմանիորեն ներկայացնում է աշխատանքի հիմնական փուլերը և քննարկում ստացված արդյունքների գործնական կիրառման հնարավորությունները: Անկասկած է, որ հեղինակի ստացած տվյալները կարող են կարևոր լինել ստոմատոլոգիական գիտության պրակտիկայի և տեսության համար և, միանշանակ, օգտակար կլինեն բոլոր պրոֆիլների ստոմատոլոգների համար ստոմատոլոգիական հիմնական խնդիրների բուժման ժամանակ: Ամբողջական օբյեկտիվ գնահատման համար ատենախոսությունը լրացվում է մատենագիտական ցուցիչով, որն օգտագործվում է հեղինակի կողմից գիտական աշխատանքի իրականացման ընթացքում:

Ընդհանուր առմամբ, ատենախոսական աշխատանքը շոշափում է ստոմատոլոգիայի արդի թեմաներից մեկը և էական նշանակություն ունի՝ ընդգծելով լայն կլինիկական պրակտիկայում ստացված արդյունքների օգտագործման հեռանկարները:

Չունենալով հիմնարար մեկնաբանություններ ատենախոսության բովանդակության, դրա գիտական դրույթների և եզրակացությունների վերաբերյալ՝ ես կցանկանայի պարզել հայցորդի դիրքորոշումը հետևյալ հարցերի վերաբերյալ.

1. Նախատեսվո՞ւմ է արդյոք հրատարակել գործնական առողջապահության մեթոդական ձեռնարկներ:
2. Ի՞նչ էք կարծում, հակասնկային դեղամիջոցներով առաջարկվող մշակված բաղադրությանը արդյունաբերական արտադրության մասին:

3. Դուք ուսումնասիրել կամ հայտնաբերել էք ներքին օրգանների պայթուցիկներ՝ կապված բերանի խոռոչի սնկային ախտահարումների հետ:

Եզրակացություն

Թեմայի արդիականությունը, հետազոտության արդյունքների գիտական և գործնական արժեքը թույլ են տալիս եզրակացնել, որ ժաննա Ռադիկի Խաչատրյանի «Արմատախոդովակների ժամանակավոր լեցավորման նյութերի ընտրության հիմնավորումը միկոտիկ բաղադրիչի դեպքում» ատենախոսական աշխատանքը ստոմատոլոգների համար մեծ գիտական և գործնական նշանակություն ունեցող ավարտված գիտական աշխատանք է: Աշխատանքը համապատասխանում է ԲԿԳԿ թեկնածուական ատենախոսությունների պահանջներին, իսկ հեղինակն ինքը արժանի է բժշկական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանին:

Պաշտոնական ընդդիմախոս,

ԵՊԲՀ վիրաբուժության և

դիմաձևոտային

ստոմատոլոգիայի ամբիոնի

պրոֆեսոր, բ.գ.դ.

Պողոսյան Յուրի Միքայելի

Պաշտոնական ընդդիմախոս (Պողոսյան Յուրի Միքայելի) ստորագրությունը հաստատում եմ՝

ԵՊԲՀ գիտքարտուղար, բ.գ.դ., պրոֆեսոր

Տ. Գ. Ավագյան

13. 12. 2024թ.